

det Første med Hensyn til de bestaaende Forhold gjøre opmærksom paa, at der for Tiden er en lærd Skole forbunden med en Realunderviisning, og man har fra Erfaringer derfra hentet Tvivl om, hvorvidt en Realunderviisning kan vinde tilstrækkelig Interesse paa Bornholm, Bevistet derimod skulde ligge i, at de fleste af Skolens Disciple have benyttet den lærde Underviisning. Man maa ikke glemme, at hvor den lærde Underviisning er forbunden med en real, der maa nødvendigviis den reale Underviisning lide stærkt af det Tryk, som den lærde lægger derpaa (Hør!). Den lærde Underviisning har nemlig et bestemt affuget Maal, den forbereder sine Elever til en bestemt Examen; men dette er ikke Tilfældet med den reale Underviisning. Endvidere vil med denne Omstændighed følge, at de Disciple, der skulle modtage den lærde Dannelse, ere mere fremrykkede i Alder, og altsaa ogsaa derved lægges et Tryk paa den reale Retning, som Underviisningen ellers vilde kunne tage. Jeg troer altsaa ikke, at Erfaringen, som forøvrigt ikke strækker sig meget langt i den Henseende, har noget Stort at betyde; jeg er ivertimod af den Overbeviisning, at en god Realunderviisning vil finde Interesse paa Bornholm; thi det er en Underviisning, som er tilgængelig for Alle. Det er ikke blot de studerende Classer, der kunne nyde Godt deraf, men det er tillige de næringsdrivende Borgere, og det vil snart gaae over i Befolkningens Bevidsthed, at de, som behøve en Smule mere Oplysning end den, de sædvanlige Skoler ere istand til at give, bør tye til Realskolen, selv om de ville studere; thi, som jeg nylig bemærkede, Realskolerne ere et meget godt Gjennemgangspunkt til den studerende Bane. Vel kan det nu paa den anden Side ikke nægtes, at de Forældre, hvis Børn ere bestemte til Studeringer, paa den Maade lide et Tab ved en saadan Skoles Oprettelse, og det er dette Tab, som den ærede Minister i § 9 søger at raade Bod paa, idet han nemlig vil, at der skal tillægges Sønerne af bornholmske Forældre fra

deres Indtrædelse i lærde Skoler fri Underviisning med samme Afgang til Stipendier som vedkommende Skoles øvrige Disciple, Det Første, Underviisningen, kan der ikke være Noget at indvenne imod, hvorimod det, hvad det Andet angaaer, vistnok kan være tvivlsomt, om man ikke derved gaaer de andre Elever for nær; men forøvrigt er dette ikke Noget, hvorpaa jeg skal lægge videre Bægt. Der er tillige i nysnævnte Paragraph foreslaaet, at give Vedkommende en aarlig Understøttelse af den almindelige Skolefond af 50 Rbd., dog saaledes, at den hele Sum, der anvendes i dette Niemed, ikke overskrider 400 Rbd. Med Hensyn hertil skal jeg tillade mig at gjøre en almindelig Bemærkning. De tidligere Stipendier, som de lærde Skoler ere i Besiddelse af, ere i Reglen meget smaa, ja de ere saa smaa, at de egentlig ikke i nogen høi Grad i Virkeligheden komme Noget tilgode undtagen dem, som i oeconomic Henseende staae paa et middelmaadigt Standpunkt, ligesom ogsaa de lærde Skoler i mange Henseender tidligere ere komne de middelmaadige Hoveder tilgode. Jeg troer derfor, at en saadan Understøttelse af 50 Rbd. ikke er tilstrækkelig, men at man snarere maatte være betænkt paa at dele disse 400 Rbd. i større Parter, saaledes at man ad den Vej kunde faae enkelte Trængende enten af Almuesclassen eller andre Borgerclasser underviist andre Steder, hvis man overhovedet anseer det fornødent. Jeg troer imidlertid ikke, at det vil være aldeles nødvendig at gaae frem paa den af den ærede Minister foreslaaede Maade; thi jeg troer, at det vilde være bedre at bevare en underordnet lærd Underviisning ved Rønne Skole. Ved at bevare en saadan, troer jeg ikke, at man er udsat for den af mig før anthydede Ulempe, at Realunderviisningen derved trykkes; thi de Disciple, som deeltage i den lærde Underviisning, have altid et bestemt affuget Maal at arbejde hen til, og ville saaledes dertil finde en tilstrækkelig Understøttelse.